

Õiguskantsler

Teie 05.12.2024 nr

Meie 11.12.2024 nr 6-1/241983/2407308

Ühtse maksuvaba tulu rakendamise edasilükkamine

Austatud avaldaja

Küsisite ühtse maksuvaba tulu kehtestamise kohta. Ühtne maksuvaba tulu määr 700 eurot kuus ehk 8400 eurot aastas pidi kehtima hakkama 2025. aastast, kuid 3. detsembril muutis Riigikogu seadust, lükates ühtse maksuvaba tulu jõustumise aasta võrra edasi. Leiaste, et 2023. aastal vastu võetud seaduse alusel tekkis inimestel õigustatud ootus maksuleevendusele.

Vabariigi President kuulutas 27. juunil 2023 välja [tulumaksuseaduse ja kaitseväeteenistuse seaduse muutmise seaduse](#), millega muu hulgas kaotati kahanev maksuvaba tulu ja kehtestati ühtne maksuvaba tulu määras 700 eurot kuus ehk 8400 eurot aastas. Erand tehti vanaduspensioniealistele, kelle sissetulekutele kehtib kõrgem maksuvaba tulu määr. Muudatus pidi jõustuma 1. jaanuaril 2025.

Riigikogu võttis 3. detsembril 2024 vastu seaduse, mille järgi lükatakse ühtse maksuvaba tulu jõustumine aasta võrra edasi, see hakkab kehtima 2026. aasta 1. jaanuaril. Muudatust põhjendati eesmärgiga hoida riigieelarve puudujääk alla 3 protsendi (Euroopa Liidus kokku lepitud eelarve puudujäägi piir).

[Maksukorralduse seaduse](#) (MKS) § 4¹ kohaselt peab maksuseaduse või selle muudatuse vastuvõtmise ja jõustumise vahele üldjuhul jääma vähemalt kuus kuud. Sõnastus jätab seega võimaluse teha muudatusi erandina ka kiiremini. Seda olukorda tuleb aga parlamendil põhjendada ning vaagida, kas muudatuse eesmärgid ja põhjused kaaluvad üles maksumaksjale tekitatava kahju.

Eelnõu esimese lugemise seletuskirjas¹ on seaduse kiiret muutmist põhjendatud keerulise ajaga majanduses. Veel on märgitud, et ühtse maksuvaba tulu kehtestamise edasilükkamine ühe aasta võrra aitab oluliselt parandada 2025. aasta eelarvepositsiooni ning see on kiiresti teostatav meede. Kaalumise tulemusel on seletuskirjas leitud, et eelarvepositsiooni parandamisega seotud põhjused

---

¹ [Tulumaksuseaduse ja kaitseväeteenistuse seaduse muutmise seaduse ning tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu](#) (509 SE), esimese lugemise seletuskiri, lk 3–5.

on piisavalt kaalukad, et õigustada inimeste õiguste riivet. Seletuskirjas on öeldud, et muudatus mõjutab kõige rohkem inimesi, kelle igakuine sissetulek ületab Eesti keskmist bruto- töötasu ehk muudatuse mõju puudust kannatavatele inimestele on suhteliselt väike. Riivet peeti väheintensiivseks.

Kokkuvõtvalt leidis eelnõu Riigikogule esitanud Vabariigi Valitsus, et muudatustega saadav kasu kaalub üles riivist tingitud kahju.

Praegu pole õiguskantsleril teavet, mis võimaldaks neid põhjendusi ümber lükata või jõuda teistsugusele järeldusele, kui seletuskirjas on esitatud. Õiguspärasele ootusele saavad inimesed tugineda üldiselt olukorras, kus neil on tekkinud usaldus regulatsiooni püsijäämise vastu ning nad on sellest lähtudes astunud ka konkreetseid samme, näiteks sõlminud lepinguid. Ka sellisel juhul tuleb põhiseaduspärasuse hindamiseks kaaluda kõiki argumente: kumb on olulisem, kas avalik huvi seaduse muutmiseks või inimeste ootus maksuleevendusele.

Oluline on ka see, et praegust olukorda ei muudetud ebasoodsamaks, vaid tühistati soodustus, mis pole veel jõustunud. Riigikohus on leidnud, et välja kuulutatud, kuid mitte veel kehtiv õigusnorm ei tekita sama tugevat õiguspärast ootust kui kehtiv õigus. Kohus leidis, et põhiseaduse tõlgendus, mille kohaselt tekib samavõrra tugev õiguspärane ootus nii kehtivast õigusaktist kui ka veel jõustumata õigusakti sätetest, võib ülemäära piirata seadusandja õigust võtta vastu tema pädevuses olevaid otsuseid. Eriti oluliseks pidas kohus seda maksuõiguse valdkonnas, kus Riigikogul on õigus ja kohustus igal aastal vastu võtta riigieelarve, milles peavad olema ette nähtud vahendid riigi ülesannete täitmiseks.²

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Kristi Lahesoo 693 8409
Kristi.Lahesoo@oiguskantsler.ee

---

² RPJKo 30.06.2017, [3-4-1-5-17](#), p 72.